

Nr 101.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande reglering av vissa delar av Kalix älv i Norrbottens län; given Stockholms slott den 28 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Sedan 1929 års riksdag (prop. nr 123; r. skr. nr 222) bemyndigat Kungl. Maj:t, bland annat, att av statens avdikningsanslag anvisa ett belopp av högst 25,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för synförrättning enligt vattenlagen för utredning beträffande reglering av vissa delar av Kalix älv i Norrbottens län, ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 27 juli 1929 till länsstyrelsens i Norrbottens län förfogande för nämnda ändamål ett belopp av högst 25,000 kronor att utgå av statens avdikningsanslag. Samtidigt härmed meddelade Kungl. Maj:t vissa särskilda bestämmelser för statsbidragets utgående. Bland annat bemyndigades länsstyrelsen att av ifrågakvarande medel mot vederbörliga räkningar dels utbetala gottgörelse

till vederbörande förrättningsman enligt bestämmelserna i gällande lantbruksingenjörstaxa, dels ock gällda de övriga kostnader, som vore erforderliga för ifrågavarande syneförrättnings verkställande med undantag av kostnaden för hantlangning och därvid erforderligt material. Innan statsbidrag finge utbetalas skulle intressenterna till länsstyrelsen avlämna förbindelse att ansvara för kostnaderna för hantlangning och därvid erforderligt material. Därest syneförrättningen avbrötes genom intressenternas förvållande, innan den med densamma avsedda utredningen blivit slutförd, skulle det åligga intressenterna att till statsverket återbära vad av ifrågavarande medel kunde ha utbetalats. Från det statsbidrag, som enligt gällande bestämmelser framdeles kunde komma att anvisas till företagets utförande från statens avdikningsanslag, skulle avräknas vad för nu förevarande ändamål utbetalats.

Ifrågavarande regleringsföretag avser vidtagandet av sådana skyddsåtgärder, att skadegörande översvämningar i Kalix älv och Ängesån, särskilt vid sommar- och höstflödena, förebyggas eller begränsas. Det åsyftade ändamålet har ansetts komma att vinnas huvudsakligen genom utvidgning och fördjupning av den s. k. Räktforsen i Kalix älv, omkring 1.7 mil söder om Överkalix kyrkby. Verkningarna av översvämningarna sträcka sig omkring 2.5 mil ovanför Räktforsen och beröra byarna Svartbyn, Grelshbyn, Bränna, Nordhammar, Nybyn, Heden, Vännäs och Gylgen. De marker, som utsätts för översvämningarna, utgöras huvudsakligen av naturängar. Av översvämningarna förorsakade skador kunna vara högst betydande. Sålunda beräknas att genom en dylik översvämning under bärgningstiden 1921 förstördes ej mindre än 2,400—2,800 skrindor hö, motsvarande 350—500 kofoder till ett värde av 80,000—110,000 kronor.

Vid okulärundersökning, som på sin tid verkställdes av dåvarande lantbruksingenjören i distriktet, E. Lindqvist, uppskattades de översvämmade områdenas areal till omkring 900 hektar, varav 800 hektar ängsmark och 100 hektar annan för odling lämplig mark. Då företaget syntes komma att beröra förutom jordbruksintresset även flottleds-, farleds-, fiske- och kraftintressen, beräknades erforderliga undersökningar och utredningar, såväl tekniska som juridiska, komma att bli mycket omfattande och förenade med avsevärda kostnader. Med stöd av av okulärundersökningen uppskattade Lindqvist approximativt dessa kostnader till 40,000 kronor, varav för förrättningsmannens och biträdande förrättningsmannens undersökningar och utredningar ävensom godemansarvoden sammanlagt 25,000 kronor samt för hantlangning och därför erforderligt material o. d. 15,000 kronor.

Sedan nyssnämnda statsbidrag å 25,000 kronor beviljats av Kungl. Maj:t, förordnades Lindqvist år 1930 efter framställning av delägare i företaget att jämlikt bestämmelserna i vattenlagen handlägga syneförrättning rörande densamma. På grund såväl av förrättningens stora omfattning som av det stora antalet förrättningar i övrigt inom distriktet blev det ej möjligt för distriktsinnehavaren att disponera erforderlig tid för desammas behöriga fortgång, varför extra lantbruksingenjören A. Danielsson år 1935 av länsstyrelsen förordnades såsom förrättningsman. Under dennes ledning ha erforderliga fältun-

dersökningar och vattenmängdsmätningar m. m. blivit slutförda, varjämte beräkningar av olika slag av Danielsson verkställda angående regleringsarbetets utförande, de hydrografiska förhållandena och dessas inverkan på jordvärden m. m. Dessutom ha sammanträden med sakägarna hållits och markvärdering företagits.

I skrivelse den 28 januari 1941 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande av ytterligare statsbidrag å 25,000 kronor för undersökning rörande ifrågavarande vattenregleringsföretag. Till stöd för sin hemställan har styrelsen anfört följande.

Under syneförrättningens gång har det visat sig, att densamma måste bli av betydligt större omfattning än vad vid den tidigare verkställda okulärundersökningen kunnat förutses. Sålunda ha under senare år avsevärt högre vattenstånd förekommit i älven än förut varit känt såsom exceptionellt högvattenstånd, varigenom företaget kommit att omfatta avsevärt större markområden än vad som tidigare beräknats. På grund av omständigheter, som framkommit under förrättningens gång, ävensom på grund av under förrättningen framställda yrkanden har utredningen därjämte blivit mera omfattande än som rimligen kunnat från början förutses.

Förrättningen, som av förrättningsmannen beräknas kunna avslutas under innevarande år, står nu så nära sin fullbordan, att de slutliga kostnaderna för densamma kunna med en viss grad av sannolikhet uppskattas. De beräknas av förrättningsmannen på följande sätt:

Förrättningsmannens undersökningar såsom planmätning, sektionering, pejling, hydrografisk utredning och förslagens upprättande	kronor	42,000
Biträdande förrättningsmannens utredning samt utredningar, som kräva särskild sakkunnig	»	4,000
Godemansarvoden	»	2,000
	Summa kronor	48,000.

Sistnämnda belopp har förrättningsmannen ansett skäligen böra ökas till 50,000 kronor. Hantlangningskostnaderna, vilka såsom förut nämnts skola bestridas av intressenterna själva, ha hittills uppgått till omkring 23,000 kronor och i stort sett torde ytterligare hantlangningskostnader icke komma att uppstå.

Lantbruksstyrelsen finner det synnerligen önskvärt att förrättningen må kunna utan dröjsmål föras till slut. Då gäldandet av härför erforderliga ytterligare kostnader otvivelaktigt skulle bli alltför betungande för sakägarna, hemställer lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande att på samma villkor, som gälla för det tidigare för samma ändamål beviljade bidraget, till kostnaderna för förrättning i och för utredning beträffande reglering av vissa delar av Kalix älv bevilja ett ytterligare bidrag från statens avdikningsanslag av 25,000 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 22 februari 1941 förklarat sig icke vilja motsätta sig, att under de villkor, som angivits i Kungl. Maj:ts beslut den 27 juli 1929 angående statsbidrag till undersökning rörande reglering av vissa delar av Kalix älv, till länsstyrelsens i Norrbottens län förfogande ställdes — utöver förut anvisade 25,000 kronor — ett ytterligare belopp av

25,000 kronor för gäldande av kostnaderna för undersökningens slutförande. Vad angår den medelstitel, som bör tagas i anspråk för ändamålet, har statskontoret föreslagit, att härför anlätades statens avdikningsanslag. För en dylik medelsdisposition erfordrades emellertid riksdagens medgivande.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad i ärendet framkommit rörande ifrågavarande vattenregleringsföretag, vilket avser att komma en större bygd till godo, och då enligt vad jag inhämtat intressenternas antal är högst avsevärt och deras ekonomiska förhållanden svaga, finner jag mig böra förorda, att erforderliga statsmedel ställas till förfogande för syneförrättningens slutförande utan dröjsmål. Mot det av lantbruksstyrelsen föreslagna och av statskontoret tillstyrkta ytterligare bidragsbeloppet, 25,000 kronor, har jag intet att erinra. Beloppet torde liksom tidigare för ändamålet beviljat statsbidrag böra anvisas från statens avdikningsanslag samt disponeras på enahanda villkor som nämnda bidrag. Till anvisandet av förevarande belopp synes riksdagens medgivande böra inhämtas. Vad av beloppet utbetalas för ifrågavarande ändamål bör sedermera avräknas på det statsbidrag, som kan bli beviljat för företagens utförande.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att såsom ytterligare bidrag till bestridande av kostnaderna för undersökning rörande reglering av vissa delar av Kallix älv i Norrbottens län må från statens avdikningsanslag anvisas ett belopp av högst 25,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz af Petersens.